

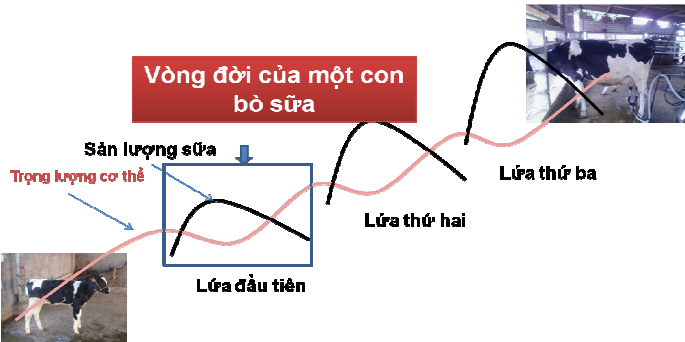
Một vài chỉ số để có phương pháp quản lý dinh dưỡng tốt cho bò

Kiểm tra tình trạng bò để có phương pháp quản lý dinh dưỡng tốt

Bò sữa là loại súc vật đã được cải tiến thông qua quá trình chọn lọc giống qua từng thế hệ bò. Chính vì vậy, bò sữa có thể sản xuất được hơn 10.000 kg sữa trong suốt thời kỳ cho sữa. Nhưng đồng thời việc tăng sản lượng sữa cũng sẽ khiến người nông dân chăn nuôi bò sữa đau đầu nếu họ không biết cách cho bò ăn đủ cả về số lượng và chất lượng. Sau đây là một vài hướng dẫn giúp người nông dân chăn nuôi bò sữa có được một phương pháp quản lý chế độ dinh dưỡng hàng ngày hợp lý cho bò.

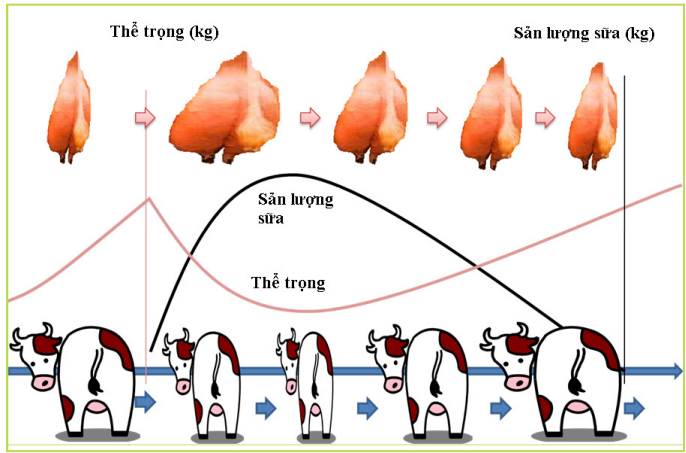
Dự án nâng cao kỹ thuật chăn nuôi bò sữa cho các trang trại quy mô vừa và nhỏ ở Việt Nam

Vòng đời của một con bò sữa

Một con bò mới sinh nặng khoảng 40 cân sẽ phát triển thành một con bò mẹ nặng 550 cân sau lứa thứ 3, và con bò mẹ này ở Việt Nam có thể sản xuất 3.000-8.000 kg sữa

(1) Sản lượng sữa & trọng lượng cơ thể

Trong suốt 60 ngày cạn sữa, bò mẹ sẽ phục hồi chức năng tiết sữa và phát triển nhanh bào thai. Do đó, trong giai đoạn này bò cần được cung cấp đủ protein và năng lượng để dự trữ trong cơ thể nhằm đáp ứng cho nhu cầu tăng nhanh sản lượng sữa và phục hồi sau sinh.

Chúng ta đã biết rằng việc kiểm tra sản lượng sữa và sự thay đổi trọng lượng bò là hai chỉ số quan trọng cho biết thể trạng bò. Các chỉ số này đặc biệt quan trọng:

- 1) Cho biết thể trạng bò, 2) Phát hiện động dục, 3) Cho biết số lượng và chất lượng thức ăn, 4) Cho biết điều kiện kinh tế của trang trại, 5) Cho biết việc lựa chọn giống bò

(2) Nhiệt độ cơ thể bò

Bò tơ/bò đẻ	Nhiệt độ bình thường
Nhỏ hơn 1 tuổi	38,5 - 40,0 độ C
Hơn 1 tuổi	37,5 - 39,5 độ C (Trung bình là 38.5 độ C)

Nhiệt độ cơ thể bò được duy trì ở mức bình thường như hình trên. Sự thay đổi nhiệt độ cơ thể bò cho biết: 1) Thời điểm sinh, 2) bệnh, 3) Thời điểm động giục, và 4) cải thiện chuồng trại.

(3) Tình trạng phân

Phân quá loãng /nhiều nước do ăn quá nhiều thức ăn tinh (thiếu chất xơ)

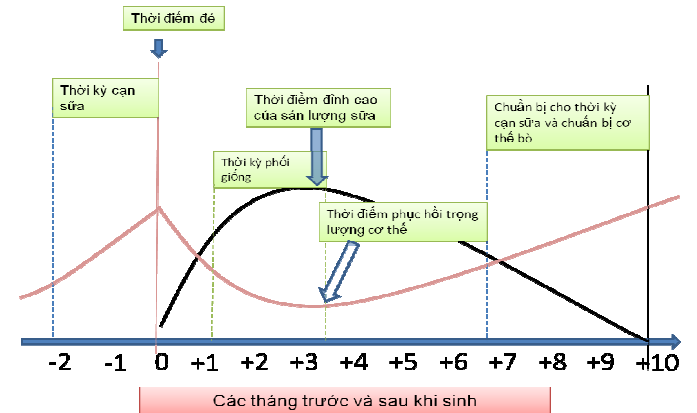

Bề mặt phân sáng, mềm xốp không quá cứng do bò ăn đủ thức ăn xơ (ít thức ăn tinh)

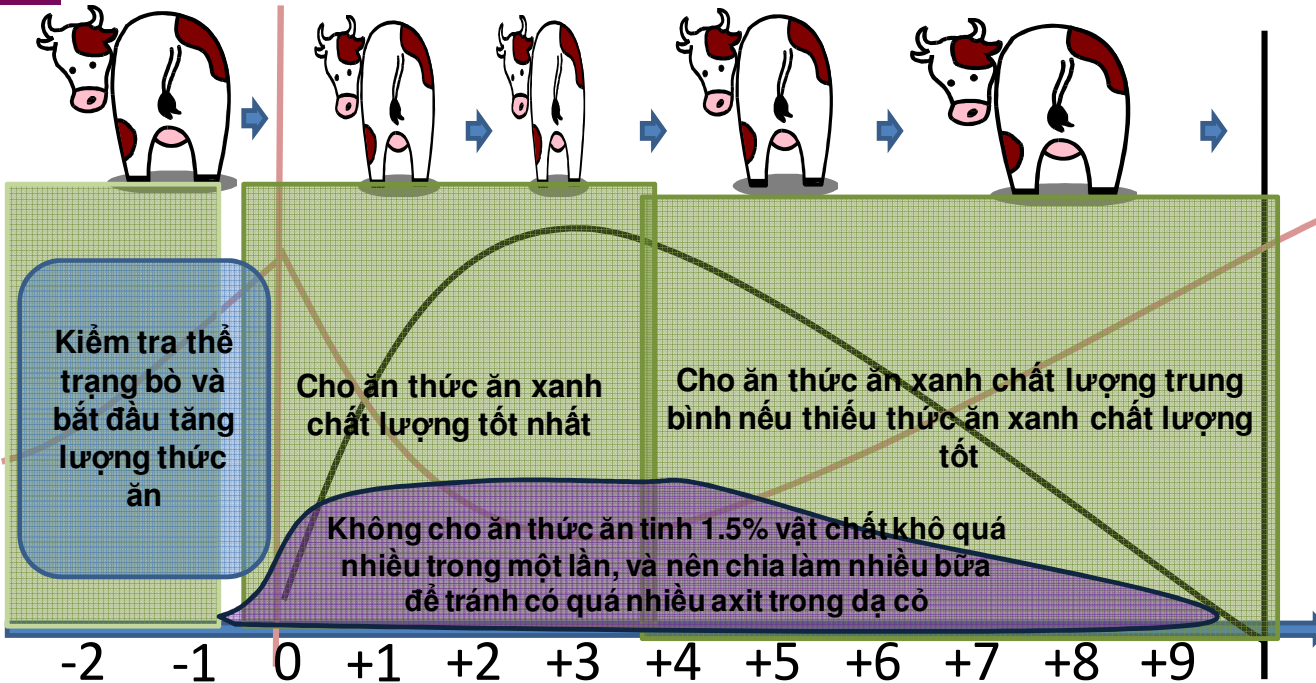
Sau khi ăn và tiêu hoá thức ăn, bò thải ra phân, vì vậy phân cho biết chất lượng thức ăn và phương pháp quản lý dinh dưỡng. Tỷ lệ giữa thức ăn xanh (chất xơ) và thức ăn tinh (chất bột) sẽ ảnh hưởng đến tình trạng phân, xem trên hình vẽ (bên trái).

Thời điểm cần chú ý trong phương pháp quản lý dinh dưỡng

Mỗi thời điểm trong một giai đoạn tiết sữa của bò bao gồm cả thời điểm cạn sữa sẽ tạo thành một chu kỳ sản xuất sữa và sinh sản khép kín. Người nông dân chăn nuôi bò sữa phải đặc biệt chú ý đến các thời điểm này để có được một phương pháp quản lý dinh dưỡng tốt cho bò.

Hướng dẫn cách cho bò ăn

Mức tiêu thụ vật chất khô (D.M.I.)	Cho ăn số lượng khoảng 3% thể trọng bò (kg)
Thức ăn xanh (R. F.)	Cho bò ăn theo nhu cầu.- Cách cho ăn được điều chỉnh dựa vào số lượng thức ăn thừa mỗi lần
Thức ăn tinh (C. F.)	Cho ăn số lượng lớn nhất là 1.5 % thể trọng bò (kg)

Mức tiêu thụ vật chất khô (D.M.I). Mức tiêu thụ này được tính vào khoảng 3% thể trọng bò, đây là loại thức ăn không có nước và có thể cho bò ăn hàng ngày. Chẳng hạn, con bò nặng 500kg thì có thể cho bò ăn khoảng 15 kg vật chất khô một ngày. Trong đó, ít nhất, phải cho bò ăn 7.5kg vật chất khô trong loại thức ăn chứa chất xơ như cỏ và các loại cây trồng khác như ngô (tức là 50% là thức ăn xanh). 7.5 kg vật chất khô vào khoảng 38 kg thức ăn xanh (80% là nước). Thức ăn tinh bao gồm các dạng hạt như ngô, cám và đậu tương. **Số lượng thức ăn tinh trong vật chất khô nên được giới hạn dưới 50%. Bởi vì, bò sữa thuộc loại động vật nhai lại. Thức ăn chính cho bò là thức ăn xanh chứ không phải là thức ăn tinh. Nếu ăn quá nhiều thức ăn tinh bò sẽ mắc phải một số bệnh về tiêu hoá và trao đổi chất, dẫn đến khả năng sản xuất sữa và khả năng sinh sản kém.**

Phương pháp cho bò ăn

● Cải thiện thể trạng bò

Nếu bò quá béo hoặc quá gầy, phải cải thiện thể trạng bò. Quan sát các mốc cần lưu ý trong quá trình phát triển thể trạng bò (đã được đề cập ở phần trên) để cải thiện thể trạng bò trước đợt sinh tới. Thời điểm tốt nhất để tiến hành cải thiện thể trạng bò là khi bắt đầu thời kỳ cạn sữa (Các thông tin kỹ thuật để đánh giá thể trạng bò như điểm thể trạng sẽ được trình bày ở phần sau)

● Tăng mức tiêu thụ hàm lượng vật chất khô bằng cách cải thiện phương pháp cho ăn và chất lượng thức ăn xanh

Mức tiêu thụ vật chất khô không cố định. Nó phụ thuộc vào phương pháp cho ăn và chất lượng thức ăn. Thức ăn xanh chất lượng cao luôn luôn là sự lựa chọn tốt nhất. Một vài cách để cải thiện thức ăn xanh là:

- 1) Sử dụng cỏ trưởng thành (Trước khi có hoa), không nên sử dụng cỏ quá non.
- 2) Làm cỏ khô sử dụng cỏ non (kể cả cỏ đại) bởi vì cỏ khô làm tăng hàm lượng vật chất thô.
- 3) Làm ủ chua sử dụng cỏ voi và toàn bộ cây ngô ở giai đoạn hàm lượng đường (năng lượng) cao nhất.

Một vài phương pháp để cải thiện cách cho bò ăn:

- 1) Thái và làm dập thân cỏ và cây trồng thân cứng như cỏ voi, ngô, mía trước khi cho ăn.
- 2) Cho bò ăn theo nhu cầu thức ăn xanh chất lượng cao.
- 3) Chỉ cho bò ăn thức ăn tinh sau khi bò đã ăn đủ thức ăn xanh.
- 4) Giới hạn lượng thức ăn tinh và chia làm nhiều bữa, ví dụ cho bò ăn 8kg thức ăn tinh/ngày thì chia làm 4 lần, mỗi lần 2kg.

Dự án nâng cao kỹ thuật chăn nuôi bò sữa cho các trang trại quy mô vừa và nhỏ ở Việt Nam

Văn phòng Hà Nội:
Viện chăn nuôi quốc gia, Thụy Phương, Từ Liêm, Hà Nội
Điện thoại: (04)38383088
Fax: (04)38383086
Email: jicadairy@gmail.com

Văn phòng Ba Vi:
Trung tâm nghiên cứu bò và đồng cỏ Ba Vi, Tân Lĩnh, Ba Vi, Hà Tây
Điện thoại: (0433)881136
Fax: (0433)969395
Email: jicadairy@gmail.com